

La llum més enllà

Autoria: Jaume Pérez-Montaner

Títol: *Abans del vers*

Editorial: Edicions del Buc, Pobla de Farnals 2024

93 pàgines

Un dels avantatges d'haver estudiat a la Facultat de Filologia de la Universitat de València entre 1989 i 1994 és la quantitat de professors i professores que hui resulten mítics. D'entre tots (i n'hagueren molt de bons i d'importants, Joan Oleza, Carme Gregori, Teresa Ferrer, Rafael Beltrán...) sempre dic que hi ha tres que em van marcar especialment. Si tanque els ulls puc veure'ls a la tarima, cadascun amb el seu estil, tots tres amb el seu carisma, parlant-nos als estudiants com jo, mostrant-nos que hi havia un altre món al nostre abast, on vivien persones com ells i ella i on es llegien els textos, s'escrivien i es mirava el món d'altra manera.

La primera, per suposat, és la meua mestra, Sonia Mattalia, brillant i lúcida, la que va fer que finalment fera la meua tesi sobre literatura argentina i m'ensenyà a tractar d'entendre els imaginaris socials dels altres per poder copsar millor la textura dels propis. Amb ella, César Simón, idèntic a la idea que un podia tindre del que era ser un poeta, amb la seua saviesa inspirada, mirant a algun lloc al fons de la classe i desgranant una allau de referències, de reflexions, que potser només enteníem a

mitges, però que sabíem que anaven un punt més enllà del que les paraules podien significar. Va ser ell qui un dia, després que haguera comés la imprudència narcissista de donar-li a llegir uns poemes meus em va dir amb pietat que no estaven malament, em va destacar algun vers, em va descartar algun altre i finalment em va dir que per a escriure poesia abans calia viure.

I l'altre dels tres professors mítics que volia esmentar hui és l'autor d'aquest llibre, Jaume Pérez-Montaner. Ell va ser per a mi no només el primer contacte vertader amb la literatura valenciana i catalana contemporània, sinó un fil que comunicava amb Joan Fuster, amb Vicent Andrés Estellés, amb els intel·lectuals i poetes posats al servei del nostre poble, vetllant en la seua llarga nit. En les seues classes no només aprenia allò que explicava, no només llegia amb ell aquells autors i autores que em mostraven les possibilitats de la llengua i la genealogia d'aquells i aquelles que l'havien sostingut al llarg del temps i de la història, sinó la seua imbricació en la literatura universal i europea, i tot amb aquell tarannà d'home savi i bo que no necessita èmfasi per mostrar com és d'important, quant és el que sap, quant és el que ha pensat, amb qui ha parlat, a partir de qui ha reflexionat. Jo, venint d'una família petitburguesa entre Paterna i la menestralia del cap i casal, amb risc més que seriós d'haver esdevingut blaver per a tota la vida, no havia conegut mai cap persona com ell. Jo no sé si sap com va ser d'important per a mi, no ja per a la meua vida acadèmica, que també, sinó per a la meua vida, i volia aprofitar aquestes línies per deixar-ho per escrit. Si aquell jove confús i desorientat no haguera sigut alumne de Jaume Pérez-Montaner segur que hui no seria el director de la revista *Caràcters*.

Per això volia ressenyar *Abans del vers*, publicat aquest any de 2024 per Edicions del Buc, amb la seua habitual cura editora, per retre homenatge i declarar humilment genealogies. Però a més, en llegir-lo i rellegir-lo he tingut ocasió de tornar a gaudir de l'excel·lent poesia del mestre, dels seus versos impecablement ritmats, que demanen la lectura en veu alta, del seu to comunicatiu que no arriba a dir del tot, que suggereix i s'obri i ressona de sobte amb una al·literació inesperada, "moments potser perduts entre la boira", de tempestes i nevades sobtades que gelen el cor del caminant – "aquesta nit la neu"–, de crepuscles i d'estupor davant el propi cos, davant el temps, imaginari com és, present sostingut, "perquè el temps no existeix o tot és temps / i

CAR ACTERS

passat i futur són sempre sempre / l'únic present il·limitat" i que, tanmateix, ens acosta inalterable a la nit definitiva ("qui parla del passat / quan ens supera el temps / precipitadament?"), a una oda a València que és balanç, declaració d'amor arrelada a les pedres de barris estimats ("Benimaclet, t'estime com estime / la força de la terra i el desig, / Patraix, Sant Marcel·lí i el Cabanyal, / tants i tants noms que ens parlen des de segles, / que ens evocuen roselles, resistència, / aplaudiments ardits de passes fermes"), a un epígraf de Manel Marí, del vell amic estimat Manu, que dona pas a un poema de bella i serena desolació: "sols s'espera el mai més / quan s'ha esvaït el sempre, / rosa o rosada les flors dels adeus".

I, per si tot això no fora prou, el llibre sembla ser per moments una extensió de l'ensenyança d'aquell altre mestre, de César Simón, perquè per escriure poesia primer cal haver viscut, haver sentit, haver sentit el cos travessat per sensacions, pel vent, pel dolor. La part central del poemari, que porta el mateix títol, amb el teu to salmòdic, és una enumeració lírica, profètica, inspirada, de totes les coses que van abans del vers: "el vent entre les branques / les fulles del llorer / i el sol de les magranes / que has d'escriure / la llum més enllà i enllà de la llum / que has d'escriure / en absència de l'ombra / la fosca sota el sol / l'estranyesa del cos / la incertesa i el temps abans abans / d'escriure el dolor abans d'escriure". Perquè el vers ressona per allò que no diu, a què apunta, que deixa entreveure, allò que està abans, d'allà on naix, d'on és concebut, i que deixa la seua petjada en forma de remor, de cadència, d'espurna lluent entre el ritme i les paraules.

Jesús Peris Llorca